

ljite reforme uprave, ki obremenjuje sedanje nameščence z ogromnim a mnogokrat neproduktivnim — nepotrebnim delom.

Po geslu da, kdor je zdrav, pa ni kvalificiran za državno službo, mora na delo, se v doglednem času položaj izboljša.

O šestmesečnih bolezenskih dopustih.

Pereče vprašanje ukinitve drakonske naredbre glede ustavitve drag. doklad. (dnevnic) dopustnikom po šestih mesecih dopusta. (Služb. Nov. št. 129 od 11. VI. t. l. člen 23.) poroča g. poslanec, da bo vsakdo, ki bo na dopustu, užival polne dnevnice eno leto in po preteku leta mu bodo avtomatično teklo pokojninske dnevnice, če bo do tedaj rešena ali pa ne prošnja za vpkojitev (ali pa za morebiten nadaljni dopust).

Dnevnicke poročenih uradnic.

Glede priznanja celotnih dnevnice poročenim uradnicam (meni g. poslanec), da bo težko kaj uspeha z ozirom na odpor preminogih faktorjev.

Še nekaj o pragmatiki.

Zanima nas nadalje dejstvo, da pride v pragmatiko tudi aktivitetna doklada pod imenom stanarine.

Učiteljstvo bo sprejeto v pragmatiko, ki pride šele v obravnavo pred skupščino.

PRIZNANJE NAŠE MATURE OGROŽENO!

Toda dvomljivo je, če bo že zdaj matura učiteljskih izenačena in priznana enakovrednim z matura gimnazij in realk.

Zato učiteljska centrala in pokrajinska poverjeničstva na krov.

Do danes ni še našega zastopnika v odskuh, ki dela na novi službeni pragmatiki.

Zganite se, da ne bo prepozno, ker je organizacija v prvi vrsti tu, da nas zastopa odločno in z uspehom povsod, kjer se gre za naše gnotne interese.

Naše težnje so v celoti premalo znane drugim faktorjem. Govorimo mnogo, a to bolj med seboj!

Zato vnovič: Pozor!

Bili smo in utegnemo še biti razočarani, ko zagledamo svoje po drugih odkazano nam mesto v vrsti nameščencev Jugoslavije.

Potrošačke zadruge.

Tudi vprašanja potrošaških zadrug se je dotaknil in ugotovil, da ne prospevajo in ne bodo prospevale največ po naši krivdi. Ugotovi, da se mnogo preveč govori o tem in navaja številke, ki ne dosežajo ogromnih števil, navedenih v časopisnih kritikah.

Naredba o teh zadrugah bo ukinjena najbrž in vplačane svote vrnjene.

Begunsko vprašanje.

Tovariši in tovarišice — begunci pa upajte, najbrž boste deležni — ako bo to tudi v Srbiji za po vojni oškodovane sprejeto, gnotnih podpor. Toda gotovega vam ne morem poročati ničesar — kakor ni niti g. poslanec operiral z demagoškimi frazami.

Konstatiral je dejstvo, da mislijo tudi na sirote, ki so bežali in izgubili pri tem svoje premoženje.

G. poslanec je koncem govora apeliral na naš idealizem in vtil je v nas upanje, da nismo tako zapuščeni, kakršne se čutimo, zroč po naših pokrajinah.

A. M.

DRAG. HUMEK:

Udejstvom rokotvorni pouk. (Dalje.)

Pri vseh teh vajah smo se naučili toliko, da lahko poizkusimo zvezati knjigo. Koliko knjig bi bilo lahko po naših domovih, ko bi bile vezane, ne pa samo zložene tako, da izpadajo listi in izgine koncu dragocena knjiga, ki bi jo lahko čital rod za rod. Pri rokotvornem pouku nečemo posegati v tajnosti knjigovestke umietnosti, ž nje težkimi okraski, napisi in obrezami. Hočemo le trdno vezano knjigo. In to dosežemo z neverjetno lahkoto.

V domačem življenju potrebujemo čisto primernih posod za razno drobnjav. Naše ženske skrbno spravljajo škatle za gumbce, semenje itd. Izdelovanje preprostih kvadrastih škatelj ni težavno. Pozneje izdelamo celo škatle raznih oblik in s pokrovi pa tudi s predali. Kjer je to možno, naj učenci take izdelke okramajo s papirnati izstrižki ali z risbami, ki so jih izdelali pri risanju. V takih slučajih upoštevamo naravno ornamentiko.

Vrsto izdelkov iz papirja in lepenke lahko po potrebi pomnožimo ali skrajšamo. Ta lahko kaj izpusti, oni pridene. Veliko glav, veliko misli. Tudi je umljivo, da moramo učno snov razdeliti na posamezne

razrede. Čim višji je razred, tem več lahko dosežemo in tem težje izdelke smemo zalitevati od učencev. To pa le, če smo jih vzgajali v pravem smislu izpočetka.

O potrebni opremlitvi za razna dela bom govoril pozneje. Omeniti pa moram že na tem mestu, da si mora učitelj pomagati sam. Pomagali mu bojo tudi učenci. Neverjetno je koliko šare navlečejo v šolo, če imajo potrebno zanimanje za stvar in zanimanje moramo vzbuditi. Tudi si mora potreben načrt dela ustvariti vsak učitelj sam, računajoč s krajevnimi in šolskimi razmerami. Ni vse za vaško šolo kar je za mesto, in narobe.

Po mojem mnenju je obdelovanje lesa najvažnejša naloga rokotvornega pouka. Po naših šolah je pa žal v dosedanjih razmerah tak pouk neizvedljiv. Navzlic temu bom obravnaval priprosto mizarstvo kolikor moči izčrpn, ker delamo bolj za prihodnost kot za sedanjost.

Predno se pa lotim tega vprašanja, bom na kratko opisal delo v rokotvornem tečaju za ponavljalne učence, ki sem ga imel v Krškem. Radi pičlo odmerjenega prostora navajam samo načrt, v kolikor sem ga z učenci praktično izvedel. Načrt je obsegal nastopna za gospodarsko življenje na kmetih pomembna in važna dela.

Kako se kolje les za napravo ročajev, toporišč, prečk in podobnih predmetov, ki morajo biti iz razklanega lesa. Kako ravnamo s takim lesom pri shranjevanju in sušenju. Obdelovanje lesa z bradljo, rezilnikom in obličem v svrhu nprave ročajeve ali toporišča za kladivo, dleto, teslo, sekirico, sekiro, motiko, krampico, lopato, gnojne vile in podobne predmete. Kako pravilno nasadimo taka orodja. Vzdrževanje in povprečno žaganje. Kako naredimo preprost zaboj. Zabijanje žebeljev. Preprosto skoblanje desk in letev. Skrbneje izdelan zaboj ali predal za žito, žito ali kako drugo semenje. Vrtnje. Lestva z uvrtnimi klini. Stolec z uvrtnimi nogami. Trinožec. Čeljusti za grablje. Izdelovanje in zabijanje zob. Izpolnjevanje. Kako izdelamo kozišče. Lestva z udobnimi klini. Steber in ranta. Grabljišče iz izrastenega ali razklanega kola. Vile za seno iz izrastenega ali razklanega kola. Kako sparimo in upognemo kol. Lesen ohršč za čebrček ali sodec. Lesen obroč za škafo in njega vezava s stopinjjo. Drenje viter iz leskovih kolov. Vitre iz prekranjih kolov. Pletenje iz navadnih viter. Lesa, koš, košara. Pletenje iz slame in viter. Pehar, pokrovka. Kako naredimo navaden obroč iz valjanega železa. Ščenkanje. Uporaba žice. Kako zvezemo z žico lonec ali skledo. Opombe o lesnih vrstah in o vrednosti lesa za gospodarstvo. Skrb za orodje.

Umevno je, da sem sestavil načrt po potrebah kraja, in da v načrtu ni marsičesa, kar bi hoteli poizkusiti v kakšnem drugem kraju. Tako n. pr. ni nikakršna umetnost zbljanje okvirčkov za čebelne panje, ali pa izdelavanje panjev lažjega sestava. Vsak učitelj, ki se to resno loti svoje naloge, bo izlaska dodal takemu ali podobnemu načrtu to ali ono kar misli, da bi ugajalo tamošnjim razmeram.

Podoben, nekoliko razširjen načrt, sem sestavil za vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, ki hoče uvesti za svoje učence rokotvorni pouk. Oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo je tej nameri ugodil in tudi potrdil predloženi načrt.

Iz Jugoslavije.

— Nove draginjske doklade. Listi poročajo: Posebna komisija, ki je imela nalogo izdelati projekt zakona o izenačenju uradniških doklad, je končala svoje delo in pride zakonski načrt pred specialni odsek zakonodajnega odbora, ki bo načrt še enkrat pretresal in potem definitivno sprejel. Najvažnejše določbe so sledeče: Razlika med srbskim in prečanskim uradništvom se odpravi. Država se razdeli na štiri draginjske razrede, po katerih se diferencira draginjske doklade. Doklada v 4. razredu znaša 20 dinarjev dnevno; potem se zvišuje pri vsaki stopnji za dva dinarja. Važno je tudi povišanje doklad za družinske člane od 3 na 5 dinarjev. Istočasno se izvrši izenačenje plač vseh onih kategorij, na katere se ne nanaša uredba št. 60.000, posebno manipulantom in davnikom. Komisija se je na predlog poslanca Reiserja zedinila v tem, da se imajo vsi penzionisti prenesti na nove osnovne plače aktivnih sovrstnikov. Eliminirani sta bili dve odredbi glede duhovništva vseh ver, ker se ne moreta razpravljati v zakonu o državnih nameščencih. Komisija je sprejela dalje predlog poslanca dr. Žerjava, da bodo profesorji in docenti visokih šol dobivali 75-odstotno višje doklade nego ostali uradniki istega kraja. Za formuli-

ranje detajlnih sprememb, ki so bile sklenjene, je bil pooblaščen poslanec dr. Reischer, ki jih bo potem predložil finančnemu odboru.

— Kaj je tov. Möderndorfer zakr-
vi? V nedeljo, dne 27. pr. m. se je zbralo skoro vse prebivalstvo iz Mežice, nad 300 ljudi na javnem protestnem shodu zaradi tega slučaja. Nihče ni vedel ničesar povedati proti tov. Möderndorferju, nasprotno, vsi so zelo zadovoljni z njim. Deputaciji delavstva je izjavil gospod glav-
var, da ničesar ne ve. Nadučitelj in obradni nadzornik vesta o njem le samo hvalo. Kdo je proti njemu? Na shodu navzoči vladni komisar je izjavil da tudi ne ve ničesar slabega. Pristojni višji šolski nadzornik se je tudi pohvalno izrekel o njem. — Hočemo čiste vode in slučaj se mora pojasniti, kaj je bilo vzrok, da se je ukaz za premostitev izdal na tako nujen rok in brez preiskave. Vlada se mora izjaviti in naša dolžnost bo, da ne mirujemo prej, da bo odkrita resnica!

— Na shodu v Mežici je bila sprejeta naslednja resolucija: Kmetstvo in industrijsko delavstvo, zbrano na protestnem shodu JSDS in KDZ v Mežici dne 27. novembra t. l. v številu preko 300, odločno protestira proti nezakoniti in popolnoma neutemeljeni premostitvi tukajšnjega učitelja sodruka Vinkota Möderndorferja, ki uživa splošno zaupanje vsega prebivalstva Mežiške doline, izvzemesi klerikalne hujšakače, dočim je dostojno prebivalstvo, in sicer tudi tisto, ki verško čuti, — vse za tega vzornega učitelja ter je n. pr. celo sam načelnik krajnega šolskega sveta (klerikalec) podpisal izjavo za imenovanje učitelja. Iz tega je jasno, da so proti njemu le posamezniki, ki se boje, da bi ta dobri učitelj preveč odprl ljudstvu oči in jih s tem usposobil, da si v bodočnosti lažje izboljšajo svoj teški položaj. — Izjavljamo, da bomo v slučaju, če bi naš protest ne bil upoštevan, dokazali, kako znamo vsi brez razlike strank svoje učitelje braniti pred samovoljnostjo posameznikov. Izjavljamo tudi, da se bomo tako postavili za vse učitelje in brez ozi-
ra na strankarsko pripadnost, ker hočemo, da bodi učiteljstvo v svojem vzvišenem poklicu popolnoma svobodno. — Če bi pa zagrešil kak učitelj kaznivo dejanje, naj se uvede proti njemu preiskava! Brez preiskave in sodnega izreka o ugotovljeni krivdi ne sme biti nihče niti najmanj kaznovan.

— Nameščanje provizoričnih učiteljev. Zakonodajni odbor je odobril organizacijski red višjega šolskega sveta v Ljubljani, v katerem je med drugim tudi določba, da spada tudi nameščanje provizoričnih učiteljev, ki so jih dosedaj nastavljal okrajni šolski sveti, v kompetenco višjega šolskega sveta.

— Poziv. Kočevsko okrajno učiteljsko društvo poziva vse svoje člane in članice, da v najkrajšem času poravnajo vse zastanke in plačajo, kar mu dolgujejo na članarini za tekoče leto. Pripominja, da je že davno razposlalo na šolska vodstva položnice. Kdor je nima več, naj piše ponjo tovarišici blagajničarki g. Anici Sedejevi v Ribnici, oziroma predsedniku na ravnateljstvo meščanske šole. Dolžnost vsakega organiziranca(ke) je izpolnjevati točno in natančno svoje obveznosti napram društvu, zato upa, da mu pričujoče nihče ne zameri. Kdor je že vplačal članarino, naj pomisli na bližajoče se novo leto, v katerem doživimo uredničenje svojih najvišaljših teženj. Kdor je kaj dolžan, naj pa seže v žep in zadosti svojim dolžnostim, ki jih ima do društvene blagajne, na katero toplo apelira tovariš glavni blagajnik, ki ima tudi obveznosti napram centrali v Beogradu. — Predsedstvo. — Op.: Ta poziv je primeren tudi za druga društva in člane. One, ki niso poravnali članarine vsaj za nekaj mesecev naprej, naj se takoj javi uravni, da se jim ustavijo listi, sicer jamči za te zneske društvo samo.

— V Šmartnem pod Šmarno goro je imel v nedeljo, dne 27. 11. 21, nadzornik za šolske vrtove, gospod Črnagoj predavanje o Srbiji. Predavanja se je udeležil tudi okrajni šolski nadzornik gosp. Rape. Šolska soba je bila nabito polna, kar kaže, da je gosp. Črnagoj še jako priljubljen pri ljudeh, dasi je že 26 let, kar je služboval na tukajšnji šoli. Predavanje je bilo zelo zanimivo in poučno. Predavatelj je posebno poudarjal demokratski duh, ki je med vsemi sloji srbskega naroda, njegovo odkritosrčno gostoljubnost ter ljubezen, ki jo goji do nas — Slovencev. Zanimivo je bilo opisovanje združnega življenja. Omenil je dalje, da so nam Srbi pri vzgajanju slivnih nasadov in pri vno-gradih lahko za zgled. Srbski narod bo v 10 letih, ko se mu zacelijo vojne rane, prekosil gospodarsko nas Slovence, kajti on stremi k učenju in napredku, kar kaže s tem, da se zelo zanima za šole. Vsaka

šola ima v Srbiji eden, dva do tri orah zemlje okoli šole, da zamore učitelj uspešno poučevati kmetijstvo. Razum tega ima vsak kraj v Srbiji svojo kmetijsko šolo, kakor je naša na Grmu. Predavanje je napravilo na poslušalce zelo dober vtis. Marsikdo je dobil po predavanju drugačno sliko, o bratih Srbih, kakor jo je imel prej, morda celo iz avstrijskih časov. Gosp. predavatelj je govoril odkrito iz srca, s polno ljubeznijo do bratov Srbov. Dosegel je velik uspeh na polju narodnega edinstva. Po predavanju se je razvila v gostilni pri Rotarju neprislujna zabava, kjer je zapel pevski zbor „Zarja“ par pesmi. Gosp. Črnagoj se je z veseljem spominjal svojih mladih let na tej šoli ter izrekel pohvalo pevskemu zboru „Zarja“. Gosp. okrajni šolski nadzornik je ocenil trud gospoda Črnagoja, pohvalil pa je tudi delo in trud tukajšnjega učiteljstva, na kar smo se vsi zadovoljni razšli.

— Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in meščanske šole so se vršili v Ljubljani od 5.—14. novembra. Priglasilo se je 37 kandidatov, 47 kandidatij. Uspeh izpitov je sledeči: a) za meščanske šole so bili usposobljeni: Dragan Anton (II.), Smerdelj Anton (I.), Deržaj Marija (II.), S. Rakovec Jožefa (III.), S. Sušnik Marija (I.), Tavčar Marija (II.), S. Trtnik Alma (III.), Waschte-Burger Klotilda (III.), z odliko, S. Zupančič Uršula (II.); b) specialni izpit so naredili: Čeh Egidij za srbohrvaščino na mešč. šolah, Pilgram Ivan za II. skupino s slov. učnim jezikom, Verbančič Zožija za italijansko, Seči Ludovik in Seči Olga za Ij. šole s slov. učnim jezikom; c) dopolnilni izpit iz napravila: Bezljak Franica iz petja in telovadbe; d) za ljudske šole so bili usposobljeni: Bitenc Karel, Bolhar Alojzij, Burja Rihard, Debeljak Albert, Deržaj Emerik, Flajs Andrej, Horn Peter, Kavčič Ivan, Metlika Anton, Pečar Franc, Peterlin Alojzij, Petje Ignacij, Plehan Albin, Rabič Alojzij, Seliškar Anton, Seručar Franjo, Šmigoj Julij, Škrinjar Alojzij, Šulin Matija, Terpin Jožef, Tiran Ernest, Trošt Franc, Weit Franc, Wigele Ferdo, Završnik Stanko z odliko, Zupančič Jožef, Žabkar Jožef z odliko, Bevč Anda z odliko, Drassal Elizabeta, Gaberjevič-Praprotnik Zožija, Gande - Trefait, Habjan Danica, Hočevar Vera, Iskra Ivana, Jagodič Franja, Jerman Viktorija, S. Koncilija Justina, Lehrmann Marija, Marinko Franja, Menaše - Komar Helena, Miklavčič Antonija, Mohorič Vera, Murgel Ana, Petelin Jožica, Petelin Pavla, Piškur Ana, Plehan Franja, Premk Marija, Premrov Jožica, Rohida Ljudmila, Rozman Marija, Rudolf Vida, Saksida Berta, Sever Vera, Stres Milena, Vodišek Josipina, Widmar Marija. Reprobirani so bili trije kandidati in dve kandidatijni za ljudske šole ter dve kandidatijni za izpit iz slov. učnega jezika. Med ustnim izpitom so odstopili: en kandidat in ena kandidatinja za mešč. šole, en kandidat za ljudske šole ter ena kandidatinja za izpit iz francoščine.

— Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani se velicejnjem učiteljstvu ponovno najiskrenejše zahvaljuje, za vse veliko in idealno delo, ki ga opravlja v korist Jugoslovenski Matici. Janes prosi pokrajinski odbor naše učiteljstvo, da isto opozori mladino, da pridno nabira znanke v korist Jugoslovenske Matice. Dobrodošle so nam znanke vseh vrst. Posebno še naše jugoslovenske. Prosimo samo naj ne trga mladina znanek s kuverti, ampak naj jih lepo previdno odreže kar s papirjem vred. Pri tem je seveda paziti, da se ne pokvari zobčasti rob. Kajti le popolnoma cele moremo s pridom vnovčiti. Z zbirko znanek, posebno ako se ista intenzivno vrši je zagotovljen Jugoslovenski Matici znaten vir dohodkov.

— Vse one šole, ki so dobile srečke Jugoslov. Sester v razpečavo, prosim, da istih ne vračajo, ker se je rok zbiranja podaljšal. Ta pa bo pravočasno obavljen po vseh časopisih. Odbor Kola Jugoslov. Sester

— Katera šola ima morda stare sten-
ske table za čitanje, črke, ali sploh učila — katerih ne rabi, ali ki bi jih lahko poročala — za nas bedne Prekmurce. Nih računala nimamo! Usmilite se nas in darujte, kar morete. Potrebno je. Hvala pri Dol. Lendavi, Jelka Azmanova.

— Umrla je dne 22. novembra t. l. tovarišica gospodična Minka Gregorec, učiteljica pri Mariji Snežni, na svojem domu pri starših v Mengšu pri Kranju. Na sklepa šole avgusta je še poučevala marljivo svojo ljubečo mladino, žal v poznih letih je zbolela, trpela na pljučnici, kar ji je nit življenja pretrgalo. Bila je vrla članica svetolenarskega učit. društva, natančna v izpolnjevanju svojih